

*Пасинок В. Г.,**доктор педагогічних наук, професор,
декан факультету іноземних мов**Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна**Самохіна В. О.,**доктор філологічних наук, професор,
завідувач кафедри англійської філології**Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*

СУБ'ЄКТИВНИЙ АНТРОПОЦЕНТРИЗМ VS ОЦІНОЧНІСТЬ У КОМУНІКАТИВНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Анотація. У статті розкрито сутність суб'єктивності й оціночності в мовленні. У центрі уваги авторів перебуває розумова операція порівняння, уводиться поняття «оцінка мовленнєвого акту». З'ясовано мовні та мовленнєві елементи, які формують оцінку.

Ключові слова: антропоцентризм, оцінний мовленнєвий акт, оцінка, порівняння, суб'єктивність.

*«Оцінні слова... В них, як у дзеркалі,
відбиваються ціннісні пріоритети й уста-
новки, які пронизують світосприйняття і
світорозуміння народу»*
[1, с. 9]

Постановка проблеми. У статті обрано за методологічну основу антропоцентричний принцип, у центрі уваги якого – дві проблеми: як людина впливає на мову і як мова впливає на людину, її мислення та культуру [2, с. 4]. Через вербальні оцінки відбувається відображення мовної особистості в лексико-семантичній системі. Оцінка є власне людською категорією, стосується людини і усього того, що будь-яким способом пов'язано із нею, її фізичною, психологічною і соціальною якістю. Оцінюється те, що необхідно людині, до оцінки цілком і повністю входить сама людина. Оцінка являє людину як мету, до якої звернений світ [3, с. 35]. В антропоцентричному підході до вивчення мови постулюються дві сторони, два аспекти: 1) антропоцентризм «об'єктивний» і 2) антропоцентризм суб'єктивний [4, с. 90–99]. Другий аспект антропоцентризму, або фундаментальної властивості мови, засвідчує той факт, що мова суб'єктивна, оціночна, інтенціональна.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Актуальність теми зумовлена загальною орієнтацією сучасної мови на дослідження когнітивних процесів, що знаходять відображення в мовленні, й інтересом до мовних засобів оцінки, що зростає. Категорія оцінки цікавить спільноту з точки зору філософії, біокогнітивного підходу, мови (роботи Н. Арутюнової, О. Івіна, І. Нарського, Б. Кислової, О. Бессонової, О. Вольф, А. Berrendonner, С. Kerbrat-Orecchioni та ін.). При всій удаваній простоті, категорія оцінки є однією з найбільш складно влаштованих і важковизначених [4, с. 228]. Питання цінності і ціннісних орієнтацій досліджувалися головним чином у логіці, де під оцінкою зазвичай розуміють судження про цінності.

Метою статті є розкриття поняття суб'єктивності, оціночності в мовленні, виявлення ролі розумової операції по-

рівняння як когнітивної основи продукування оцінки, розгляд структури оцінних суджень, введення поняття «оцінка мовленнєвого акту».

Виклад основного матеріалу. Важливість ціннісного компонента в мовному менталітеті важко переоцінити. «Наявний у колективній свідомості будь-якого етносу національний світопорядок, національний семантичний універсум немислимий без розгалуженої системи оцінок усього сущого, без відображених у мові ціннісних орієнтирів. Саме оцінювання на двох рівнях (емоційному і ціннісному) завершує процес відображення просторово-часового континуума повсякденної людської свідомості, остаточно перетворюючи світ у світ відбитий» [5, с. 281]. Суб'єктні цінності «служать нормативною формою орієнтації людини в соціальній реальності, такою формою, яка<...>кодує цей зміст у вигляді готових регулятивів і оцінок, дає йому змогу мислити і діяти в складній соціальній дійсності, слідує сформованим стереотипним формулам і установкам» [6, с. 462–463].

Породження оцінного висловлювання зумовлено тим, що в процесі комунікації в людини з'являється потреба висловити своє ставлення до дійсності, яке є водночас оцінним і прагматичним [1, с. 13], тобто суб'єктивним. Суб'єктивність мислення і мови є однією з центральних проблем філософії, психології, логіки, когнітивної семантики, лінгвопрагматики і практично всіх лінгвістичних дисциплін. Логіка оцінок є новою гілкою формальної логіки. Оцінки прийнято вважати висловами про цінності. Під цінністю при цьому розуміється всякий предмет будь-якого інтересу, бажання, прагнення тощо. Як загальна властивість мови, суб'єктивність справедливо визнається центральним фактором у мовній картині світу.

Оцінка – це один із найпряміших і найекономічніших засобів вираження стосунків між людьми, який будується на порівнянні. Порівняння ж відбувається на двох рівнях – внутрішньоособовому (зіставлення дійсності з особою картою миру) і зовнішньому. Операція порівняння і цілий ряд порівняльних понять визначають універсальну парадигму пізнання, яке неможливе без порівняння об'єктів, що вивчаються. Це найдавніший різновид інтелектуальної діяльності, що був раніше, ніж люди почали рахувати (Е. Сепір). Відношення тотожності і відмінності дають змогу осмислювати якісні різноманіття світу. Все пізнається в порівнянні – це тип «логічної рефлексії» (І. Кант), за допомогою якої на основі певної ознаки встановлюється тотожність або відмінність об'єктів шляхом їх попарного зіставлення, разом із дедукцією, індук-

цією й аналогією є універсальним дослідницьким інструментом, що виріс, як і весь категоріальний апарат логіки, з природної мови [13, с. 31].

Оцінний компонент лексичного значення слова зазвичай сприймається як той, що виражає позитивну або негативну оцінку. У таких випадках оцінки адресатами можуть бути різними (пор. «Вона гарненька товстунка» – може оцінюватись як позитивно, так і негативно, тобто як комплімент та як образа). Проте оцінки «добре» або «погано» як марковані елементи порівняння сприймаються щоразу в зіставленні з чимось, що не володіє такою оцінкою кваліфікації, а не в зіставленні один з одним. Оцінювальне судження є суб'єктивним, або психологічним, вимірюванням. Виносячи оцінювальне судження, людина класифікує, ранжирує, приписує певні числові значення об'єктам, подіям або людям. Наприклад, на питання про те, чи підходить претендент для роботи на цій чи іншій посаді, можна відповісти «так» чи «ні», можна порівняти його з іншими претендентами, а можна оцінити ступінь відповідності посаді у відсотках. У першому випадку це буде проста класифікація на придатних і непридатних до посади, в другому – процедура ранжирування, а у третьому – приписування числового значення. Але у всіх цих випадках і маємо справу з оцінювальним судженням. (Пор. також: *Розмова подруг (одна склала іспит, інша складає його завтра)*):

A: А тобі добре?

B: Мені – добре!

A: Добре тобі... [16, с. 32],

Об'єкт входить в оцінну структуру, якщо він може бути включений у клас порівняння, тобто в ряд об'єктів, об'єднаних загальною ознакою або групою ознак, за якою вони розрізняються між собою. «Річ може розглядатися як краща порівняно з чим-небудь ще, тільки якщо обидві належать до деякого класу речей, до яких застосуємо однаковий набір критеріїв» [14, с. 189]. Таким чином, властивість, за якою зіставляються об'єкти, утворює основу порівняння, яке лягає в основу градуальної шкали, в центрі якої стоїть відсутність ознаки. Протилежні оцінки знаходяться на одній основі і по різні сторони від нуля. Залежно від вибраної точки зору ми можемо подивитися на бінарну опозицію як на «протилежне» або як на «співвіднесене».

Найважливішою особливістю оцінки є те, що в ній завжди присутній суб'єктивний фактор, що взаємодіє з об'єктивним. Оцінний вислів, навіть якщо в ньому прямо не виражений суб'єкт оцінки, має на увазі ціннісне відношення між суб'єктом судження (тією особою, від якої йде оцінка) і його об'єктом (тим предметом або явищем, до якого оцінка відноситься). «Вираження або приписування цінності (оцінювання) є встановленням певного відношення між суб'єктом або суб'єктами оцінок і її об'єктом» [9, с. 12–13]. «Зрештою мірилом цінності всього сущого є сама людина в сукупності всіх проявів її життєдіяльності. Ця людина, залежно від обставин, може бути представлена «конкретно-історичним індивідом, певною соціальною групою, людським суспільством загалом» [15, с. 5].

Присутність оцінного суб'єкта припускає деякі особливі властивості оцінного міркування і, в першу чергу, можливість суперечки про оцінку, за якої стикаються різні думки. Суб'єктивний аспект визначає також склад аксіологічних предикатів як одного з елементів оцінної структури. Такі предикати, як *важати, вважається, здаватися, славиться* та ін., відобра-

жають суб'єктивний характер оцінки. Суб'єктивний компонент припускає позитивне або негативне ставлення суб'єкта оцінки до її об'єкта (іноді його визначають у вигляді відносин «подобатися /не подобатися», «цінувати /не цінувати», «схвалювати /не схвалювати» тощо), що часто спостерігається у гуморі:

«Сидить дівчинка в пісочниці та розриває плюшевого ведмедика.

Підходить чоловік:

– Дівчинка, ти що, не любиш тварин?

– Та знаєте, дядечку, я і людей-то не дуже...» [16, с. 10]

С. Кербат-Оресчіоні у цьому зв'язку важливою властивістю оцінки називає експресивність [17, с. 48]. Також оцінка під час десемантизації втрачає образність і в певній культурі – експресивність. У французькій мові використовуються десемантизовані метафоричні іменники зі знятою образністю в типових контекстах, вільно, в абстрактному значенні – *багато, мало* і т. ін. Так, іменник «*paquet*» – «кипа, зв'язка, пакет» – регулярно вживається в поєднанні з будь-яким конкретним іменником для позначення безлічі – *paquet de hommes* (буквально «пакет людей»), тобто просто «безліч людей»), *paquet de mer* (буквально «пакет моря»), тобто «сильний плескіт води» та ін.).

Важливо підкреслити, що протиставлення суб'єкта/об'єкта в оцінній структурі і суб'єктивності/об'єктивності в семантиці оцінки – це не одне і те саме. І суб'єкт, і об'єкт оцінки припускають існування обох факторів – суб'єктивного й об'єктивного. Так, суб'єкт, оцінюючи предмети або події, спирається, з одного боку, на своє ставлення до об'єкта оцінки («подобається /не подобається»), а з іншого боку, на стереотипні уявлення про об'єкт і шкалу оцінок, по якій розташовані властиві об'єкту ознаки. Водночас в оцінному об'єкті поєднуються суб'єктивні (відношення «суб'єкт–об'єкт») й об'єктивні (властивості об'єкту) ознаки. Наприклад, коли йдеться про те, що вода *тепла/холодна*, маються на увазі і властивості самої води, і відчуття суб'єкта. У висловах природної мови, які приписують об'єкту ті або інші властивості, оцінний і дескриптивний компоненти нерозривно зв'язані і у багатьох випадках нероздільні. Це відноситься як до семантики окремих слів, так і до цілих висловів, що містять оцінку. У структурі оцінки кореляція суб'єкт/об'єкт і суб'єктивне/об'єктивне перебувають у складній взаємодії [18, с. 182].

Зміст інформації, що вербалізується мовною особистістю, багатозаровий. Так, стилістичне забарвлення слова лежить в основі іронічної оцінки (Напр.: Професор – студенту, що приніс курсову роботу: «Ну, давайте ваш *манускрипт*» [16, с. 8]). Оцінка може бути обіграна адресатом, що привносить комічний «штрих» до висловлення адресата: *Встречаються двоє: – Ну ты, братан, молодец! Выглядишь огурцом! – Как иначе? Я же в банке работаю!* [16, с. 31]. У процесі реалізації мовленнєвого акту нами передається цілий набір семантичних і прагматичних значень і змістів. Наприклад, іншомовні включення можуть слугувати індикатором негативної оцінки дійової особи. Намагаючись справити гарне враження на оточуючих і претендуючи на статус високоосвіченої людини, деякі малоосвічені особи включають у своє мовлення іншомовні слова й вирази. Подібні вкраплення часто використовуються як оцінка для характеристики певного персонажа, що створює комічний ефект [19, с. 57–58]. Так, один із малоосвічених персонажів Ч. Дікенса у творі «*The Posthumous Papers of the Pickwick Club*» Сем Уеллер переназначає латинський юридичний термін *habeas corpus* (наказ

про наявність законних підстав для позбавлення волі, прийнятий в Англії в 1679 р.) по-своєму:

"Well, Sam," said Mr. Pickwick, "I suppose they are getting the *habeas corpus* ready".

"I wish they'd bring out the *have-his-carcas*..."

What sort of cumbrous and unmanageable machine Sam Weller imagined a writ of *habeas corpus* to be does not appear... [20, с. 637].

Сем не хоче зганьбити себе й не уточнює у Піквіка значення використаного терміна. Він вимовляє його неправильно, трактує буквально та водночас уявляє, що йдеться про якусь громіздку й незручну споруду. Безумовно, подібний діалог розрахований на гумористичний ефект і відповідну оцінку читача (усмішка, сміх, веселий настрій тощо) [19].

Таким чином, будь-який об'єкт, потрапляючи в сферу оцінної діяльності суб'єкта, може так чи інакше виявитися не байдужим для оцінки, яка залежно від її природи і характеру може бути трьох видів і трьох типів. Виділення трьох видів оцінки (нейтральної, позитивної і негативної) виходить з характеру ставлення суб'єкта оцінки до пізнаваного об'єкта і, отже, з знання оцінки обов'язковим компонентом структури значення слова. Типи оцінки виходять із різних підстав вищезазначених відносин або оцінних класифікацій суб'єкта до об'єкта оцінки можуть бути інтелектуально-логічними, емоційними і емоційно-інтелектуальними. Різноманітність оцінних предикатів відображає потребу мови в засобах співвідношення оцінки з «можливими світами» її суб'єктів. Саме існування протилежних оцінок у різних комунікантів зумовлене суб'єктивністю їх картин світу, в яких один і той самий референтний об'єкт підводиться під різні оцінки. У змістовному плані опозитивні відношення базуються як на інтуїтивному уявленні про схожість і відмінність, за якої один умовний об'єкт протиставляється іншому, асоціативно пов'язаному з першим, на основі відмінності за якою-небудь ознакою, так і на основі логічних висновків.

Вислови, що містять оцінний компонент, вельми різноманітні. Оцінний сенс мають вислови з дієсловами, іменниками і прикметниками, що містять оцінну схему як один з елементів свого значення. Вивчається лінгвальна оцінка пейзажної одиниці [21]. Прецедентні феномени мають яскраву аксіологічність. Вони є носіями соціально санкціонованих оцінок зі знаком «плюс» або зі знаком «мінус». Більшість із них – володарі негативної оцінки: вторинні знаки породжуються найбільш яскравими та незабутніми ознаками. А такими найчастіше виявляються негативні враження. Позитивне сприймається як норма і тому не так сильно розбурхує нашу уяву. «*Де раки зимують*» – про висловлення погрози; «*Курям на сміх*» – зробити що-небудь не так; «*Розводити бодягу*» – займатися балаканиною, порожньою справою [22, с. 295].

Оцінка формує особливий тип мовленнєвого акту (далі – МА). Очевидно, не будь-який вислів з оцінною семантикою можна розглядати як специфічний вид МА. Види оцінних МА майже не досліджені, і віднесення того або іншого вислову до класу оцінних або не оцінних часто буває спірним.

Структура і семантика оцінних МА визначається прагматичною ситуацією, в якій вони реалізуються. Основною для них є ситуація діалогу. У такій ситуації є два основних актанта – адресант (A_1 , він же найчастіше суб'єкт оцінки), і адресат (A_2 , до якого звернено вислів (можливо, хоч і необов'язково, об'єкт оцінки)). Той, що говорить, і адресат іноді збігаються: один із видів діалогу – діалог із самим собою [23].

Для взаємодії адресанта і адресата суттєвими є їх соціально зумовлені ролеві статуси (начальник – підлеглий, дорослий – дитина і т. ін.), але, крім того, на прагматичну ситуацію оцінки впливає ситуативний ролевий статус того, що говорить, – адресанта, відношення, що визначає напрям залежності в певній ситуації: A_1 від A_2 або A_2 від A_1 (яке може і не збігатися з соціально-ролевими залежностями, пор. ситуації прохання, образи тощо), а також емоційний стан учасників діалогу).

Питання про те, чи можна розглядати оцінку як особливий вид ілокутивних сил і, отже, трактувати оцінні МА як вид ілокутивних актів, є вельми складним. Виділяють п'ять основних категорій ілокутивних актів – це асертиви, директиви, комісиви, експресиви та декларативи [див. 24]. Для аналізу оцінки представляють інтерес експресиви, за допомогою яких, як вважає Дж. Серль, виражаються відчуття і відносини: «Їх ілокутивна мета – це вираз психічного стану, специфікованого в умовах щирості» [24, с. 15]. Дж. Серль відносить до експресивів лише такі МА, як вибачення, подяки, співчуття і поздоровлення. Як можна помітити, всі вони орієнтовані на соціальні ритуали. Такого роду МА виражаються певним чином, а саме формулами (подяки, вибачення тощо) і дієсловами, що позначають відповідні дії, які уживаються як перформативи.

Об'єднання «ритуальних» МА в одну групу пояснюється тим, що всі вони мають загальну перлокутивну мету – викликати позитивну реакцію співбесідника щодо адресанта. Якщо вважати, що спрямованість на перлокутивний ефект – емоційна реакція співбесідника входить як обов'язковий елемент в оцінні МА, то стає очевидним, що перерахована вище група мовленнєвих дій є лише окремим випадком висловів, які варто розглядати як МА оцінки. Можна припустити, що кваліфікативних висловів, розрахованих на відповідний перлокутивний ефект, значно більше. Пор.: *What a story it was! What a fool you are! It was a great stupidity!* Не викликає сумніву, що перед нами оцінні МА, в яких діють особливі ілокутивні сили, пов'язані, в першу чергу, з емоційним аспектом оцінки. В емоційному стані слухача, зміненому в результаті мовленнєвої дії, і полягає перлокутивний ефект оцінних МА.

Іншими словами, оцінні вислови можуть розглядатися як особливий вид ілокутивних актів, де діють специфічні саме для них сили, метою яких є викликати у співбесідника перлокутивний ефект – емоційну реакцію. Відразу зазначимо, що ритуальні мовленнєві акти завжди розраховані на позитивну емоційну реакцію (знак оцінки «+»), тоді як індивідуальні оцінки припускають перлокутивний ефект як зі знаком «+» (*Clever boy!*), так і зі знаком «-» (*Rascal!*). Важливо проте підкреслити, що не завжди ілокутивною метою оцінки є емоційна дія на співбесідника і, відповідно, не завжди перлокутивний ефект полягає в зміні його емоційного стану. Оцінки, де превалує раціональний аспект, де висловлюється думка про об'єкт, швидше, ніж емоційне відношення до нього, розраховані на те, щоб адресат погодився з оцінкою адресанта: їх перлокутивний ефект – це згода з думкою (отже, також можна розглядати як психічний стан у рамках концепції, де останнє інтерпретується достатньо широко). Оцінні компоненти включаються в будь-які мовленнєві акти, хоч і з обмеженнями на відзив. Здатність оцінки впливати на когнітивну систему адресата дає нам змогу віднести її до одного з основних типів мовленнєвих стратегій – семантичної, разом із дискредитацією і підпорядкуванням. Метою застосування оцінної семантичної стратегії є формування в когнітивній системі адресата певного оцінного ставлення до

того або іншого мислимого референтного об'єкта. Таке формування має двояку природу. Адресант або повідомляє адресата про свою оцінку, і тим самим формує в його когнітивній системі рефлексію про своє ціннісне ставлення до предмета думки, або ставить за мету сформуванню в адресата ціннісне ставлення до предмета думки. При цьому він може як сфокусувати увагу адресата на його ціннісному ставленні до предмета думки, примусити його вербалізувати свою оцінку, так і зосередити свої зусилля на зміні наявного ціннісного відношення адресата до предмета думки.

Оцінна діяльність сама по собі має прагматичну спрямованість. Оцінні МА впливають на мотиваційну структуру діяльності адресата і тим самим управляють його діяльністю загалом. Використання оцінної семантичної стратегії є одним із прийомів природно-мовленнєвого аргументування. Оцінка володіє аргументативною силою і є одним із видів обґрунтування.

Оцінка включається як один із компонентів у вислови, що мають різні комунікативні цілі, зокрема експресивні. Наприклад, іншомовні включення використовуються для передання індивідуальних рис характеру персонажа. Так, один із героїв роману С. Фіцджеральда американець Томмі говорить французькою, оскільки йому подобається почуватися справжнім європейцем – це підвищує його самооцінку. Відчувши в цьому непотрібну манірність, інші американці невдоволені, оцінюють негативно його мовлення, коли він без потреби заговорює з ними чужою мовою:

He departed at last with a cheery wave and Tommy returned to Dick.

“Elle doit avoir plus avec moi qu’avec vous.”

“Speak English! What do you mean ‘doit avoir’?”

“Doit avoir?” Would have more happiness with me”.

“You’d be new to each other. But Nicole and I have had much happiness together, Tommy.”

“L’amour de famille,” Tommy said, scoffing.

“If you and Nicole married won’t that be ‘l’amour de famille’?” [25, с. 330].

Розмова ведеться практично двома мовами. Томмі стійко не хоче переходити на рідну англійську. Дік оцінює це мовлення як ухилення від прямих формулювань, від ясності й вимагає роз'яснень деяких слів і виразів, в які, на його думку, Томмі вкладає свій прихований зміст. Оцінки, де превалює раціональний аспект, припускають згоду адресата з оцінкою адресанта. Навпаки, емоційні оцінки націлені, швидше, на вираження оцінного ставлення адресанта, ніж на зміну когнітивної системи реципієнта в результаті повідомлення йому якоїсь важливої інформації [26, с. 67].

Суть семантичної стратегії оцінювання безпосередньо пов'язана з дією на адресата, його модель світу, систему цінностей, його поведінку. Ця дія є проявом важливої якості людини – інтенціональності – а саме спрямованості людської суб'єктивності, тобто комунікативного наміру, цілі висловлювання, а часто й оцінки. Таким чином, суб'єктивність мовлення означає, що «Я» адресанта перебуває на верхівці піраміди і визначає всі найбільш значні моменти організації висловлювання [4].

В.І. Карасик справедливо зазначає: «<...> у різних людей те саме явище може викликати різну, часом полярно протилежну оцінку. Разом із тим виявлення причин такого розходження думок приводить нас до визнання наявності в суспільстві різних групових оціночних картин світу та різних типів суб'єктивного оціночного позиціонування» [27].

Проблему суб'єктивності й оціночності у комунікативній діяльності з естетико-літературознавчого погляду піднімав М.М. Бахтін у концепції діалогічності та двоголосся. Він відзначав, що предмет висловлювання є безмежним, проте, коли він стає темою висловлювання, набуває певної завершеності за певних обставин, за певної постановки питання, на певному матеріалі, за певної мети, тобто у рамках певного авторського задуму [28]. Слова мови – нічий, однак ми завжди чуємо їх тільки в певних індивідуальних висловленнях, читаємо в індивідуальних творах, та слова мають яскраво виражену індивідуальну експресію, яка визначається індивідуальним контекстом висловлювання.

Висновки. Підсумовуючи, зазначимо, що відображення Homo Sentiens як мовної особистості відбувається завдяки оцінці. Тому в статті застосовується антропоцентричний принцип, в якому постулюються два аспекти – об'єктивний і суб'єктивний. Останній принцип антропоцентризму засвідчує факт суб'єктивності, інтертекстуальності та оціночності мови. Виявлено, що оцінка ґрунтується на порівнянні, яке визначає універсальну парадигму пізнання. Найважливіша особливість оцінки – це присутність суб'єктивного фактору, а також експресивності. Підкреслюється фактор різноманітності мовних засобів, що використовуються в оцінному компоненті, який вживається у виділеному в роботі оцінному мовленнєвому акті.

Перспективи подальших досліджень убачаємо в розгляді оцінки як однієї з основних складових частин стилістичної конотації, а також функції оцінки в різних типах дискурсу.

Література:

1. Приходько Г. Категорія оцінки в контексті зміни лінгвістичних парадигм: [монографія] / Г. Приходько. – Запоріжжя: Кругозір, 2016. – 200 с.
2. Смушинська І. Суб'єктивна модальність французької прози [Монографія] / І. Смушинська. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2001. – 255 с.
3. Катермина В. Оценочные номинации в художественном тексте / В. Катермина // Герменевтический круг: текст – смысл – интерпретация [Текст]: сборник научных статей / отв. ред. И. Черкасова. – Армавир: РИЦ АГПА, 2011. – С. 32–37.
4. Радбиль Т. Основы изучения языкового менталитета: учебное пособие / Т. Радбиль. – 3-е изд. – М: ФЛИНТА: Наука, 2013. – 328 с.
5. Корнилов О. Языковые картины мира как производные национальных менталитетов / О. Корнилов – 2-е изд., испр. и доп. – М.: ЧеРо, 2003. – 349 с.
6. Философская энциклопедия. – М.. – Т. 5. – 740 с.
7. Арутюнова Н. Об объекте общей оценки / Н. Арутюнова // Вопросы языкознания. – 1985. – № 3. – С. 13–24.
8. Арутюнова Н. Типы языковых значений. Оценка. Событие. Факт. / Н. Арутюнова – М.: Наука, 1988. – 341 с.
9. Ивин А. Основания логики оценок / А. Ивин – М: МГУ. – 1970. – 230 с.
10. Бессонова О. Оцінка як семантичний компонент лексичного значення: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04 / О. Бессонова; Донецький національний університет. – Донецьк, 1995. – 22 с.
11. Вольф Е. Варьирование в оценочных структурах / Е. Вольф // Семантическое и формальное варьирование. – М, 1979. – С. 121–202.
12. Berrendonner A. Elements de pragmatique linguistique / A. Berrendonner. – Paris: Minuit, 1981. – 247 p.
13. Зиновьев А. Комплексная логика / А. Зиновьев // Вопросы филологии. – 2003. – № 1. – С. 29–37.
14. Perry D. What things can be evaluated / D. Perry. – J. Philos., 1964. – Vol. 61. – № 6. – 221 p.

15. Василенко В. Ценность и оценка : автореф. дис. ... канд. филол. наук / В. Василенко – Киев, 1964. – 20 с.
16. SMS на все случаи. – Харьков, 2016. – 64 с.
17. Kerbrat-Orecchioni C. L'enonciation: de la subjectivite dans la language / C. Kerbrat-Orecchioni. – Paris: A. Colin, 1980. – 290 p.
18. Вольф Е. Функциональная семантика оценки / Е. Вольф. – М: Эдиториал УРСС, 2009. – 280 с.
19. Ладиненко А. Персонажно-характерологічні функції іншомовних включень у художньому тексті / А. Ладиненко // Одеський лінгвістичний вісник. – Вип. 6. – Одеса, 2015. – С. 56–60.
20. Dickens Ch. Posthumous Papers of the Pickwick Club / Ch. Dickens. – М., 1949. – 892 p.
21. Левина В. Проблемы современной лингвистической оценки пейзажной единицы в структуре художественного текста [Текст] / В. Левина // Языковая система и речевая деятельность: лингвокультурологический и прагматический аспект. Вып. 1: Материалы международной научной конференции. – Ростов-на-Дону: НМЦ «Логос», 2007. – С. 228–231.
22. Алефиренко Н. Поэтическая энергия слова. Синергетика языка, сознания и культуры / Н. Алефиренко. – М.: Academia, 2002. – 394 с.
23. Fillmore Ch. Pragmatics and the description of discourse / Ch. Fillmore // Radical Pragmatics / Ed. P. Cole. – N.Y. etc., 1981. – 285 p.
24. Searle J. Expression and meaning: Studies in the theory of speech acts / J. Searle. – L. etc, 1979. – 210 p.
25. Fitzgerald F. Tender is the Night / F. Fitzgerald. – М.: Радуга, 1983. – 400 p.
26. Горячева Т. Оценочность как вид семантической стратегии / Т. Горячева // Матеріали Міжнародної науково-методичної конференції «Ювілейні Четверті Каразінські читання», присвячені 200-річчю ХНУ імені В. Каразіна. – 2004. – С. 66–68.
27. Карасик В. Язык. Матрица культуры / В. Карасик. – М. : Гнозис, 2013. – 320 с.
28. Бахтін М. Висловлення як одиниця мовленнєвого спілкування / М. Бахтін // Антологія світової літературно-критичної думки XX ст. – Львів, 1996. – С. 310–317.

Пасинок В. Г., Самохина В. А. Суб'єктивний антропоцентризм vs оціночність в комунікативній діяльності.

Анотація. В статті раскрыта сутність суб'єктивності і оціночності в мові. В центрі уваги авторів знаходиться умовна операція порівняння, вводиться поняття «оцінка мовного акту». Виявлені мовні і мовні елементи, які формують оцінку.

Ключевые слова: антропоцентризм, оціночний мовний акт, оцінка, порівняння, суб'єктивність.

Pasynok V., Samokhina V. Subjective anthropocentrism vs evaluation in communicative activity

Summary. Specific character of subjectivity and evaluation is revealed in the article. The mental operation of comparison, the notion of evaluation in the speech act are in the focus of the authors' attention. Lingual and speech elements which form evaluation are elucidated.

Key words: anthropocentrism, estimated speech act, evaluation, comparison, subjectivity.